

tentiae intellectus et voluntatis, a quibus sufficienter habent illi actus ut vitaliter fiant, quamvis, ut fiant, necessarium sit speciale auxilium. Item in visione vel amore naturali, ablata facultate, auferitur potentia quæ possit informari per tales actus, et ideo fieri non potest hic effectus, qui est videre vel amare; at vero in actu fidei vel amoris supernaturalis, licet e medio tollantur habitus, manet potentia, quæ sufficienter potest informari per actum fidei vel amoris; et ideo nihil repugnat has potentias credere et amare supernaturaliter sine his habitibus. Ad rationem ergo theologicam, satis est quod hi actus non possint connaturaliter sine his habitibus fieri, ut declaratum est; postulat enim suavis et debitus providentia modus, ut creaturas, quas Deus ordinat ad agendum, intrinsecè perficiat, quantum commode fieri potest, per principia actionibus suis proportionata, qualia in praesenti sunt habitus infusi, qui ad perficiendas intrinsecè animæ potentias necessarii sunt. Atque hæc theologica ratio ex solutionibus argumentorum magis confirmabitur.

11. *Ad principale fundamentum respondetur.* — *Ratio habitus abstractus ab acquisito et infuso, et uniuscuiusque discrimen.* — Ad principalem ergo rationem in principio positam, respondemus hos habitus non solum ponni ut dent facilitatem operandi, sed etiam ut dent vel conferant potestatem, ut recte ibi probatum est, et communiter Theologi docent. Ad primam autem impugnationem, respondemus, licet hoc sit contra vel supra rationem habitus acquisiti, vel per accidens infusi, qui ejusdem rationis est, non tamen esse contra vel supra rationem habitus infusi, et consequenter nec etiam esse contra rationem habitus abstracte et in communi, sed solum dici poterit extra rationem ejus, eo modo quo differentia dicitur esse extra rationem generis. Itaque de ratione habitus in communi, et astrahendo ab habitu per se infuso et acquisito, solum est ut sit qualitas de se permanens, bene disponens potentiam in ordine ad operationem; quod autem disponat, dando solam facilitatem, vel complendo etiam potestatem, neque convenit habitui, ut sic, neque illi repugnat, sed illæ sunt duæ differentiae habituum specie et quasi genere distinctorum. Nam quidam sunt habitus natura sua usu comparabiles, qui necessario supponere debent in potentia sufficientem virtutem ad producendum actus quibus tales habitus comparantur, et ideo

tales habitus dicuntur dare facilitatem agendi, et non potestatem, non quia non dent virtutem agendi eosdem actus, sed quia supponunt sufficientem et aliquam, ut facilior et suavior reddatur operatio. Alii vero sunt habitus qui natura sua per actus comparari non possunt, quia ipsorum actus naturales vires potentiarum excedunt, et hi habitus dare possunt potentias vires ad agendum, et ideo dicuntur dare posse, et non tantum facile operari. Et ratio a priori est, quia priores habitus perficiunt potentias in ordine ad objecta naturæ proportionata, posteriores vero in ordine ad objecta naturam superantia. Unde non refert quod philosophi hanc conditionem et distinctionem habitum non cognoverint, quia per lumen divinum nobis manifestata sunt, quæ sola naturalis ratio assequi non posset.

12. *Hi habitus supponunt potentias.* — Ita ergo in his qualitatibus vera et propria ratio habitus reperitur, et ideo in illis etiam verum est, quod essentialiter supponunt potentiam, quia non dicunt habitudinem immediate ad substantiam animæ, sed ad potentias ejus, unusquisque ad eam ad quam actus ejus pertinent, quia illi dat virtutem ad operandum. Et ob hanc causam hujusmodi habitus infusi non proprie dici possunt potentiae, saltem juxta distinctionem specierum qualitatum; nam Aristoteles distinguit habitus et potentias in duas species, et fieri non potest ut eadem qualitas in illis duabus speciebus essentialiter constituatur. Accedit quod Aristoteles, ponens secundam speciem, expresse dixit esse potentiam naturalem, sentiens omnem virtutem agendi, quæ superadditur potentiae naturali, non ad illam, sed ad priorem speciem pertinere, et ita ex principiis ejus excluduntur habitus infusi ab illa specie, etiamsi illos non cognoverit. Quod si quis, de nomine magis quam de re contendens, dicat hos habitus, quatenus dant potestatem agendi, vocando esse potentias, respondebimus ad argumentum, saltem non esse potentias integras seu completas, imo nec dare primam inchoationem (ut sic dicam) et radicalem potestatem, sed dare quasi complementum potestatis, et ideo hoc nihil obstare quominus naturalibus potentis insint, et ad illas essentiali habitudinem dicant.

13. In secundo et tertio arguento nonnulla dubia petuntur, quæ in dicto tractatu de Visione beatifica disputavi; habent autem eamdem difficultatem in omnibus habitibus

supernaturalibus. Et ideo non videntur hoc loco omittenda, præsertim cum ibi dicta nova declaratione et defensione indigeant; ea vero in sequentibus capitibus commodius tractabuntur.

CAPUT V.

AN HABITUS INFUSUS SIT TOTA RATIO PROXIMA
ET PER SE EFFICIENDI ACTUM INFUSUM?

1. *Opinio prima, Capreoli, Sotii, D. Alvarez, lib. 7 de Auxiliis, disput. 64.* — Hoc dubium tractavi in dicto lib. 2 de Visione Dei, cap. 10, ubi retuli sententiam Capreoli et Sotii, sentientium lumen gloriae esse totam proximam rationem efficiendi visionem, quam nonnulli moderni scriptores de auxiliis defendunt; aiunt enim lumen tribuere intellectui totam activitatem formalem et proximam in ordine ad visionem beatificam. Fundamentum hujus sententiae est, quia intellectus vel voluntas nullam habent potestatem activam ad actus supernaturales in substantia; ergo non possunt conferre aliquid activitatis circa actum supernaturalem. Antecedens probant, quia alias perfectior potentia naturalis, verbi gratia, intellectus melior cum æquali lumine faceret meliorem actum, seu visionem, quod est falsum, ut supponimus. Ut autem defendant hos actus nihilominus esse vitales, duplum distinguunt vitalitatem in actu, unam proximam, aliam remotam; et duplex principium vitalitatis, aliud formale et proximum, aliud radicale et remotum. Remotum dicunt nihil aliud esse præter vitam substantiam, quæ præsupponitur ad omnem operationem vitalem; principium autem formale et proximum esse potentiam, per quam vivens operatur actionem vitalem. Et juxta hanc distinctionem, asserunt vitalitatem remotam visionis, seu actus supernaturalis quod ad substantiam (eadem est enim ratio de omnibus) provenire ab anima, vel potentias ejus, secundum suam naturalem virtutem. Quod probant, quia vitalitas radicalis actus provenit a vita substantiali, quam dat anima virtute sua naturali. At vero de vitalitate proxima actus supernaturalis, dicunt totam procedere ab habitu infuso, tanquam a principio formalis. Ratio est, quia illa vitalitas est supernaturalis; ergo procedit formaliter a principio supernaturali; ergo non ab intellectu vel voluntate, nisi ut elevatis per virtutes supernaturales. Antecedens probatur, primo, quia illa

vitalitas est donum Dei per gratiam, juxta illud Joan. 10: *Ego vitam æternam do eis;* secundo, quia vitalitas est de essentia talis actus seu actionis; sed actus est supernaturalis quoad substantiam; ergo etiam vitalitas est supernaturalis, quia cum actus sit simplex, non potest essentialiter componi ex naturali et supernaturali, ideoque a solo supernaturali principio potest proxime fieri.

2. *Assertio nostra.* — *Hi habitus non sunt principia totalia.* — Nihilominus dicendum est habitus infusos non ponni ut sint totalia principia proxima supernaturalium actuum, sed ut juvent potentias ad eliciendum tales actus, immediate etiam et per seipsas in illos influendo. Ita de lumine gloriae dixi in citato loco, et late docent ibidem Molina, Valentina et Vasquez, et alii, et expresse idem docuit Richardus, in 4, d. 49, art. 3, quæst. prima et secunda; imo Scotus, ibidem, quæst. 41, licet ipse opinetur visionem infundi a solo Deo, nihilominus secundum opinionem communem, quæ dicit visionem fieri a vidente, dicit esse ab intellectu tanquam a potentia activa. Hoc autem æque vel magis certum existimo de actibus supernaturalibus viæ, quia Concilium Tridentinum, session. sexta, canon. 4, damnat dicentes liberum arbitrium in his actibus nihil omnino agere. Ex qua definitione aperte colligitur voluntatem, cum amat supernaturaliter, vel sperat, vere et proprie efficere illos actus; unde fit idem cum proportione esse dicendum de intellectu respectu actus fidei. Dicetur fortasse voluntatem efficere amorem, quia habet in se habitum charitatis, qui est principium formale illius amoris, quamvis ipsa voluntas per se non habeat proprium influxum in illum actum, sicut aqua calida calefacit et vere agit, licet tota ratio calefaciendi sit calor, hoc enim exemplo uti solent auctores contrariae sententiae.

3. *Non satisfacit.* — Hoc autem nec verbis nec menti Concilii satisfacit, nec secundum veram rationem philosophicam potest subsistere. Nam ille modus agendi, per formam extrinsecus receptam, non transcendent modum agendi inanimatorum, ut ex eodem exemplo adducto manifestum est. Et ratione probatur, quia recipere formam extrinsecus immissam non est actus vitæ, quia non consistit in agendo, sed in recipiendo; actus autem vitæ intrinsecè includit efficientiam, ut ex philosophia constat, et ex Aristotle, 2 de Anima, capit. 1 et 2, ubi vitam accidentalem in operatione constituit, et 1 Politicor.,

capit. 3. Igitur receptio formæ extrinsecæ non est actus vitæ; ergo, quando effectus ab illa forma manat tanquam a totali principio agendi, subiecto per suas facultates proprias nihil active influente in talem effectum, ille modus agendi non transcendent gradum inanimatorum, quia illa actio tota est a principio extrinsecus adveniente, et ideo reperiri potest in aqua calefaciente, et luna agente per lumen receptum a sole, et in aliis inanimatis. At Concilium Tridentinum dicit liberum arbitrium in his actibus agere, non ut inanime; ergo non agit per solam formam extrinsecus acceptam, qualis est habitus charitatis, sed etiam influendo per suas internas et vitales facultates; nam hoc est proprie agere vitaliter, et non ut inanime. Imo, si quis recte consideret, quando una substantia dicitur agere per formam extrinsecus illi inditam, solum denominatione dicitur agere, imo et per accidens, si sermo sit de substantia absolute, et non ut est sub forma extrinsecus recepta. Ut in exemplo positio aqua dicitur caleficere per accidens, juxta doctrinam Aristotelis, 2 Physicor., cap. 3, text. 25, et 5 Metaph., cap. 2, quia est subjectum cui accidit forma, quæ est principium calefaciendi, ut notavi disp. 47 Metaph., sect. 2, in principio. Calidum autem, seu aqua, ut calida, est causa per se, non instrumentalis, ut quidam male loquuntur, sed principalis proxima, quia calor est propria et sufficiens virtus calefaciens. Ita ergo in præsenti, si habitus infusus esset tota ratio agendi, cum ille accidat voluntati, verbi gratia, voluntas erit tantum causa per accidens talis actus; voluntas autem, ut informata habitu, poterit quidem dici causa per se, modo tamen communi inanimatis, non tamen proprio viventium, qui est ab intrinseco et per se per internam facultatem operari. Declaratur tandem exemplo, nam si potentia visiva, informata specie intentionalis, non ipsa per se influeret in visionem, sed per solam speciem, tanquam per rationem integrum agendi, visionem efficeret, non operaretur proprio modo viventium, id est vitaliter. Et hac ratione præcipue impugnant philosophi dicentes visionem esse a sola specie, quia tunc non esset actus vitæ. Ergo similiter in proposito, si nostræ potentiae non per se influunt in actus infusos, sed tota ratio producendi illos sunt habitus, tales nec vitali modo et proprio viventium fiunt, neque actus vitales dici aut existimari possunt,

4. Sed videamus qualia sint quæ ad eludendam hanc rationem dicebantur. Distinguebatur enim duplex principium vitale, radicale et formale, seu proximum et remotum, et duplex vitalitas in actu, utique etiam remota et proxima. In quibus prior distinctio optima est, et communis philosophorum, et satis nota, supposita distinctione quacumque ex natura rei inter potentiam, quæ est principium proximum actus vitæ, et animam, quæ est principium principale. Altera vero distinctio nova mihi est, et solum ad eludendam rationem factam inventa videtur. Si autem intimius inquiratur quid illis vocibus subsit, parum ad enervandam vim rationis valebit. Nam impensis vitalitas actus cogitari potest vel tanquam modus absolutus simpliciter intrinsecus actui qui vitalis denominatur, vel tanquam modus respectivus, secundum quid, ad principium vitæ, et (quanquam ad præsentem disputationem non multum referat) hoc posterius est verius et intelligibilius. Nam in actu immidente duæ tantum rationes formales inveniuntur. Una est ratio qualitatis, quatenus ille actus est quædam forma afficiens potentiam in ordine ad aliud, non tanquam ad terminum productum, sed tanquam ad objectum amatum vel cognitum; alia est ratio actionis, seu emanationis et dependentiae a suo principio, quæ tendit in ipsam qualitatem, tanquam in terminum productum. In illa ergo qualitate secundum se spectata, non invenitur nec cogitari potest aliquis modus absolutus, a quo denominetur actus vitalis; imo, si per possibile vel impossibile illa qualitas fieret a solo Deo, non esset proprie actus vitalis. Dico autem proprie, quia loquimur de actuali denominatione (ut sic dicam) vitalis actus; secundum aptitudinem autem posset illa qualitas tunc dici actus vitalis, quia de se et natura sua postulat emanare a principio vitæ, si connaturali modo fieri debet. Sic autem illa denominatio non est a modo accidentalis, vel in re distinto, sed ab ipsa essentia talis actus. Sicut de accidenti dicimus inherentiam aptitudinem esse de essentia ejus, actualem vero (quæ sola vera inherentia est) esse extra essentiam, et modum ex natura rei distinctum. Ita ergo in præsenti, vitalitas (ut sic dicam) aptitudinalis est ipsa essentia talis actus, quæ non potest distingui in remotam et proximam, cum sit ipsa simplicissima differentia talis actus. Vitalitas autem actualis, id est, ut actum denominat in præsenti vitalem, seu vitaliter exercit-

tum, non potest esse aliud nisi illamet actio, quatenus est dependentia a principio vita; tum quia ibi non est aliud modus, vel aliquid aliud a quo possit actus denominari vitalis; tum etiam quia, posita tali dependentia, necessario actus est vitalis, et illa ablata desinit esse vitalis. Denique hoc optime confirmat exemplum de inhærentia accidentis, servata proportione, ut facile consideranti patebit.

5. *De actuali vitalitate sermo est.* — De hac ergo vitalitate actuali in præsenti esse debet sermo; hoc enim modo oportet actus supernaturales esse vitales per actualem efficientiam vitæ, ut ipsa experientia nobis ostendit, et Concilium docet. Vitalitas autem hæc non est duplex, quia una est dependentia simplex a suo adæquato principio. Nam, licet illud principium possit esse proximum et remotum, et ipsum proximum possit ex multis quasi partialibus constare, ut principium proximum vivendi ex visu et specie, nihilominus dependentia actus unica est et simplex, quia tota est a toto principio, et tota a singulis partibus ejus, quia terminus illius actionis non pendet secundum unam partem ab uno principio, et secundum aliam ab alio, sed totus pendet et manat a singulis, et ideo dici solent illa principia partialia partialitate causæ, non effectus, quia actio tota et dependentia est a singulis; est ergo unica et simplicissima; ergo etiam vitalitas est unica; frustra ergo in proximam et remotam distinguitur.

6. Dicitur forte dependentiam actus vitalis dicere habitudinem ad principium remotum, et ad principium proximum vitale, et secundum illas appellari duas vitalitates, nam ut dicit habitudinem ad principium remotum, est vitalitas remota, et respectu proximi vocatur proxima. Sed imprimis queram an sint duæ realiter, seu ex natura rei distinctæ, vel tantum ratione, secundum conceptus inadæquatos. Primum dici non potest, quia illa actio tota pendet essentialiter a principio proximo, et a remoto, quia, ut dixi, nihil est in illa quod non fluat a principio proximo, vel aliquid quod non pendeat a principio remoto. Propter quod, licet illa principia dicantur late modo partialia in ordine ad multitudinem principiorum, nihilominus unumquodque in suo genere est totale, et ideo ab utroque est una et eadem actio, secundum rationem formalem adæquatam et essentialiem ejus. Sicut actio causæ secundæ una simplicissima est, licet duplice habeat respectum ad causam secundam et primam, a qua, se-

cundum totam suam rationem formalem, essentialiter manat et pendet. Ita ergo in præsenti unica est actio; ergo unica vitalitas, secundum rem et rationem formalem realem. Si vero illæ dicuntur duæ vitalitates tantum ratione ratiocinata distinctæ, non est de modo loquendi contendendum; nam in aliis rebus est usitatus ille loquendi modus, quamvis non semper nec sub omnibus nominibus admitti soleat sine aliquo addito vel declaratione, maxime quando termini nullum dicunt respectum ad modum concipiendi nostrum. Nemo enim dicet absolute illas esse duas actiones, etiamsi una possit ratione distingui in duas in ordine ad diversos terminos. Satis etiam impudenter dicitur actio vel vitalitas remota, quia principium est remotum, si talis actio immediate fluit a principio principali in suo genere. Sed, ut dixi, in hoc non immorarum, sed facile permittimus dari ibi duas vitalitates ratione distinctas; nam, non obstante illa locutione, imo permissa etiam distinctione aliqua secundum rem inter illas duas vitalitates, facile ostendemus ad vim rationis evacuandam nihil distinctionem illam despervire.

7. *Vitalitas remota in supernaturali actu est etiam supernaturalis.* — Et imprimis admittimus actum denominari etiam vitalem in ordine ad principium remotum, seu principale, et libenter accipimus quod dicitur, actu supernaturalem habere hanc vitalitatem remotam per habitudinem ad principium substantiale vitæ, et inquirimus an hæc vitalitas remota sit aliquod in actu supernaturali, vel nihil; nam si est nihil, quomodo denominat actum realiter vitalem? Si vero est aliquid, ergo etiam illa vitalitas in actu supernaturali erit supernaturalis, quia non est minus essentialis actui quam vitalitas proxima, imo sunt omnino una, ut ostensum est. Item quia in actu simplici supernaturali quoad substantiam, nihil est quod supernaturale non sit, sicut dictus auctor de vitalitate proxima argumentabatur. Omnia enim quæ afferit, ad probandum vitalitatem proximam in actu supernaturali esse supernaturalem, probant etiam vitalitatem remotam esse supernaturalem, supposito quod sit aliquid intrinsecum actui. Quod si talis vitalitas supernaturalis est, quomodo dicitur provenire ab anima secundum suam naturalem virtutem? Profecto hoc non videtur constanter et consequenter dici; nam argumenta quæ objiciuntur ad probandum vitalitatem proximam non posse procedere a potentia naturali, etiam idem pro-

bant de vitalitate remota, si utraque supernaturalis est; ergo vel neutra vitalitas convenit actu supernaturali in ordine ad principium naturale, vel, quod est verum, utraque potest esse a principio naturali adjuto a supernaturali.

8. *Duplex opinio de dependentia vitalis actus, et in prima urget ratio.* — Quod ut fiat evidentius, interrogo ulterius an illa vitalitas remota sit per veram dependentiam actus vitalis ab ipsa substantia animæ per immediatam emanationem ab illa in suo genere, vel tantum quia proxime fluit ab intellectu, qui in ipsa anima radicatur et ab illa profluit; de his enim duobus modis controversia est in materia de Anima, quo illorum procedit actus vitalis a substantiali principio vitæ. Juxta priorem modum (quem ego probabilissimum existimo), efficaciter procedit ratio facta, sic enim dependentia actus vitalis immediate est a principio principali, licet dicatur remotum per comparationem ad proximum, sicut causa secunda respectu primæ, quamvis actio illius tam immediate procedat a causa prima, sicut a proxima. Ab hac autem dependentia a principio substantiali vitæ denominatur actus vitalis vitalitate remota, juxta illum loquendi modum; ergo profluit illa vitalitas per se et immediate in suo genere ab anima; ergo si supernaturales actus habent hunc modum vitalitatis remotæ, dependent per se et immediate ab influxu animæ, ut est forma quædam naturalis, dans substantialem vitam, et e converso, ipsa anima per suam entitatem naturalem concurrit effective ad tales actus in suo genere principii principalis. Et ita etiam concluditur illam vitalitatem, licet in actu infuso sit supernaturalis, nihilominus per se fieri, et dependere a forma naturali agente. Si ergo hoc non repugnat, cur repugnabit eamdem vitalitatem procedere a potentia proxima naturali.

9. *In secunda opinione non minus efficax argumentum insurgit.* — Sed, ut suspicor, arguens non admittet hunc modum influxus immediati animæ per substantiam suam in actus vitales, et ideo facilius admittet alium modum explicandi et denominandi vitalitatem remotam, videlicet, ut sit a principio remoto, non tanquam a per se influente immediate in actum, sed solum quia est radix proximæ potentiae, cuius est actus. Verumtamen, dato etiam hoc modo, non minus efficax argumentum insurgit; nam si actus infusus habet vitalitatem remotam respectu animæ,

ut est principium substantialis vitæ, ergo necesse est ut habeat vitalitatem proximam per emanationem a potentia naturali, quæ fluit ab illo principio substantialis vitæ. Probatur consequentia, quia vitalitas, ut probavi, non est nisi emanatio actus a principio vitæ; hæc autem emanatio non potest esse remote a principio substantiali vitæ, nisi sit proxime a principio accidentalis fluente a principio substantiali, quia fructus non potest remote tribui radici, nisi procedat a ramo radici conjuncto, neque nepos possit remote procedere ab avo, nisi immediate fuisset genus a patre generato ab avo.

10. *Actus non habet vitalitatem proximam a forma extrinsecus indita.* — Atque hæc ratio apud me convincit actum non posse habere vitalitatem proximam a forma extrinsecus indita, tanquam a totali principio proximo actus, quia illa forma non procedit ex principio vitali intrinseco; ergo actus, ex vi solius emanationis ab illa forma, nullo modo est a principio substantiali vitæ; nec proxime, ut supponitur, nec remote, quia illud principium proximum non est derivatum a principio substantiali vitæ. Et confirmatur, nam propter hanc rationem visio beata non potest esse vitalis ex eo præcise quod procedat ab essentia divina, ut unita per modum speciei; et similiter visio corporea non habet quod sit vitalis, ex eo quod procedat ab specie, neque etiam ex eo quod procedat a lumine, si fortasse lumen etiam requiritur ex parte potentiae, quia tam species quam lumen non sunt facultates provenientes a vita substantiali, sed extrinsecus adveniunt, et ideo actio, ut est præcise ab illis, non manat ullo modo ex principio substantiali vitæ, neque proxime, neque remote; ergo ut sit vitalis remote respectu talis principii, necesse est ut sit vitalis proxime a facultate radicata, et fluente a principio remoto; ergo simili modo ut actus infusus sit vitalis, non satis est quod procedat ab habitu infuso, qui ab extrinseco provenit, sed oportet ut proxime etiam manet ab ipsa potentia vitali; ergo solus habitus non potest esse integrum principium formale, et proximum eliciendi illum actum, sed potentia cum habitu.

11. *Quædam evasio refellitur.* — Responderi potest actum non denominari vitalem remote, quia immediate procedat vel a principio remoto, vel a facultate fluente ab illo, sed satis esse quod proxime fluat a forma inhærente ipsi potentiae vitali, et quod in eadem recipia-

tur; nam hoc satis est ut dicat habitudinem ad principium substantialis vitæ, quia informat potentiam quæ ab illo fluit. Sed hoc non recte dicitur, incidit enim in opinionem Nominalium, dicentium actum vitalem et effectum formale ejus posse subsistere sine influxu activo principii vitalis. Ita enim, juxta illam evasionem, actus amoris, verbi gratia, si est a solo habitu charitatis tanquam a principio proximo et per se activo, nullo modo est active ab anima, quia nec est immediate, nec mediante sua potentia, nec etiam activitas habitus potest animæ attribui, cum ab illa nullo modo manaverit; ergo si receptio actus in eadem potentia sufficit ut sit vitalis actus, quia potentia est radicata in principio vitali, profecto ad actum vitalem, ut sic, sufficit sola receptio sine influxu vitali. Unde ulterius sequeretur quod, licet visio beata fieret a solo Deo, ut objecto intelligibili intime unito per modum speciei, posset esse actus vitalis, et constituere videntem, quod suppono esse falsum, et maxime in schola D. Thomæ. Sequela patet, quia etiam tunc illa visio esset a forma intime unita intellectui, et reciperetur in illo. Quod autem illa non sit forma inhærens, sicut est habitus infusus, parum profecto refert ad vitalitatem actus, si ad illam non requiritur influxus animæ per potentiam suam. Et præterea, respectu objecti creati, vel in visu corporeo species est inhærens potentiae; ergo, licet visio fieret a sola specie, et reciperetur in eadem potentia, id satis esset ut esset actus vitalis, quod est contra præcipuos philosophos, et contra rationem actualis vitæ, quæ sine influxu activo interni principii vitæ intelligi non potest. Manet ergo firma et efficax illa ratio, quod si actus infusus a solo habitu immediate procedat, non potest vere dici vitalis, neque proxime, quia non procedit a principio proximo vitali, id est manante a principio intrinseco substantialis vitæ, neque remote, quia nullo modo procedit ab eadem radice vitæ substantialis et internæ.

12. *Explicatur superior discursus.* — *Rejicitur fuga.* — Potestque hic discursus aliis modis explicari et roborari. Primo, quia si lumen gloriæ, verbi gratia, est totum principium proximum vitale sine ullo influxu intellectus, est propria potentia activa, quia est tota facultas operandi; ergo nulla ratio est cur constitutatur in intellectu potius quam in substantia animæ, quia per se est sufficiens principium activum intelligendi. Dicitur fortasse constitui in intellectu ut in illo efficiat visionem. Sed

contra, nam qua facilitate dicitur lumen esse potentiam sufficienter activam ad producendum vitaliter visionem, eadem dicitur esse etiam potentiam passivam ad recipiendam illam, imo est hoc satis probabiliter consequens, quia his potentias productivis actuum vitium, ut vitales sunt, naturaliter convenient, ut eosdem actus in seipsis manentes producant, et ita invenimus in omnibus potentias naturalibus, quæ sunt principia activa vitium actuum; ergo, si lumen est potentia activa vitalis integra, satis consequenter dicitur esse etiam sui actus receptivam; nam in his quæ expresse revelata non sunt, non possumus de supernaturalibus philosophari, nisi per proportionem ad naturalia. Ergo eadem facilitate et consecutione dici posset, vel etiam deberet, lumen gloriæ immediate constitui in substantia animæ, ut sit quasi nova potentia intellectiva, et oculus quidam spiritualis et supernaturalis ad videndum et intelligendum modo divino. Etenim, juxta illam sententiam, quamvis lumen esset hoc modo immediate in substantia animæ, actus ex parte principii proximi posset esse vitalis, et consequenter etiam ex parte principii remoti, quia ad hoc dicitur satis esse ut sit in aliqua potentia inhærente animæ; ergo, eadem ratione satis esset ut anima videret per illum actum, ac subinde opus non est lumen esse in intellectu. Quod si hoc impossibile est, ut re vera est, non est profecto alia ratio, nisi quia repugnat dari integrum principium proximum activum vitalis actionis, ut vitalis est, nisi includat potentiam intrinseco et connaturaliter conjunctam principio substantiali vitæ. Et ita etiam servatur proportio, quod sicut dari non potest potentia receptiva actus vitalis, et effectus formalis ejus, nisi sit naturalis animæ facultas, ita non potest esse integrum principium proximum activum ejusdem actus, ut vitalis est, nisi eamdem potentiam includat.

13. *Ratio urget in libertate actus amoris.* — Atque hæc ratio cum eadem proportione et efficacia applicari potest ad charitatem et amorem; ex hoc tamen actu specialis sumitur ratio ex duplice conditione propria actus amoris. Prima conditio est, esse actum liberum, quod maxime convenient amori viæ, etiamsi supernaturalis sit, ut Concilium Tridentinum definit; non est autem liber per ordinem ad principium passivum, sed ad actum: nam, ut alibi probatum est, libertas formaliter est in agendo, non in recipiendo, neque receptio est libera, nisi in quantum